

PAGINA 3

'Gedachten aan wat ooit geweest is helemaal loslaten'

PAGINA 5

'Helaas gaat het geld vóór op de mensen'

PAGINA 7

'We moeten elkaar weer wakker kussen'

VERDER: De lelijkheid van macht ■ In de duisternis het licht begroeten ■ Onze geloven hebben dezelfde bron ■ Als er verwildering optreedt ■ Poppen kunnen niet lappen

Gepensioneerde mannen onder elkaar

'De gesprekken zijn prettig en zelfs heilzaam'

FOTO: ISTOCK

is geen ballotage; je merkt snel genoeg of je prettig voelt bij de groep. We komen maandelijks bij elkaar om samen te eten; iedereen neemt dan een gerecht mee. Net als bij de andere clubs en werkgroepen van Slimme Senior betalen de leden geen contributie. Hooguit betaal je af en toe een bijdrage voor een uitje of iets dergelijks.'

'Er komt ook ruimte voor meer persoonlijke onderwerpen'

De bijeenkomsten worden niet voorbereid; er zijn geen thema's. 'De gesprekken ontstaan en ontwikkelen zich heel natuurlijk en ze kunnen over van alles gaan', vertelt Heuterman. 'Ik vind het bijvoorbeeld ontzettend interessant om de technische mensen uit ons gezelschap te horen praten over hoe iets in elkaar zit. Maar we kunnen net zo goed praten over bijvoorbeeld oorlogsschepen in de zeventiende eeuw.' 'Naarmate je elkaar beter leert kennen, komt er ook ruimte voor de meer persoonlijke onderwerpen', vult Knoppers aan. 'Zo hadden we laatst een gesprek over wat je nog wilt bereiken in het leven. Of over verliefdheid. En naar aanleiding van de Japanse film *Plan 75* hebben we een mooi gesprek gehad over vergrijzing, leven en dood. Ik vind de bijeenkomsten en gesprekken heel prettig en zelfs heilzaam.'

Deze mannenclub heeft de maximale grootte bereikt, maar geïnteresseerden kunnen altijd contact opnemen. 'Het is niet zo moeilijk om een eigen club op te richten; wij willen daar graag bij helpen', aldus de beide heren.

EDWIN FAGEL

INFO: SLIMMESENIOR.NL

Gespreksgroepen voor mannen, daar zijn er niet zoveel van. Het heersende beeld is dat mannen liever samen activiteiten ondernemen of met elkaar sporten. Maar dat geldt niet voor iedereen. Vanuit het Haagse platform voor 55-plussers Slimme Senior is er een mannengroep opgericht. Twee leden vertellen erover: initiatiefnemer Gertjan Heuterman en Enno Knoppers.

'Slimme Senior is een platform waarbinnen gepensioneerden gelijkgezinden kunnen ontmoeten', vertelt Enno Knoppers. 'Het platform is opgericht in de tijd van de slogan: "Een slimme meid is op haar toekomst voorbereid." Het gaat erom dat je, na je werkzame jaren, je leven bewust vormgeeft. Via dit platform bouw je een sociaal netwerk op en kom je in aanraking met mensen die je kunnen helpen als dat nodig is. Dat varieert van samen

dingen ondernemen tot helpen boodschappen doen en voor iemand de dokter bellen.'

Een nieuw netwerk opbouwen

Het platform telt ongeveer 150 leden. Binnen Slimme Senior zijn allerlei clubs actief, afgestemd op de individuele interesses en hobby's. Opvallend genoeg zijn de vrouwen veruit in de meerderheid. 'Waarschijnlijk zijn vrouwen van onze generatie meer gewend om

gezamenlijk dingen te ondernemen', aldus Knoppers. 'Het sociale leven van de mannen speelde zich toch voornamelijk op het werk af: na de pensionering valt dat weg en is het lastig om een nieuw netwerk op te bouwen.' Heuterman vervolgt: 'Door dit gegeven kregen de mannen binnen het platform de behoefte om ook eens met mannen onder elkaar te kunnen praten. Zo is de mannenclub ontstaan. Momenteel telt de club elf leden: voornamelijk hogeropgeleiden, maar dat is geen eis. Er

Een leeg bord

Christel Heremans exposeert in het Aandachtscentrum met haar fotoproject *Remnants of a meal*, dat startte als een reactie op de trend op social media van mooi opgemaakte borden. Heremans benadrukt met haar foto's dat eten een noodzaak is: 'Een leeg bord is belangrijker dan een mooi opgemaakt bord; het is een teken dat we lekker hebben gegeten.' Zij doneert 20 procent van de opbrengst van de verkoop aan de voedselbank.

MA. TOT EN MET ZA. 10-12 U.
EN 13.30-16 U., TOT MEDIO
MAART. MAANDAGOCHTEND
EN ZATERDAGMIDDAG GESLOTEN.
AANDACHTSCENTRUM,
SCHOOLSTRAAT 18.

Projectkoor in de vastentijd

Het koor Connection nodigt zangers uit om in de veertigdagentijd gedurende zeven dinsdagavonden mee te zingen in een projectkoor. Het repertoire is voornamelijk Nederlands- en Engelstalig, van licht klassiek tot pop. Op 31 maart, Paaszondag, begeleidt het koor de Paasviering in de Pastoor van Arskerk met de ingestudeerde liederen.

DI. 13-2 T/M 26-3. 20-22 U. EN DE OCHTEND
VAN 31-3. PASTOOR VAN ARSKERK, AALTJE
NOORDERWIERSTRAAT 6. DEELNAME GRATIS.
INFO EN AANMELDEN: KOORCONNECTION.NL
EN INFO@KOORCONNECTION.NL

GERAAKT

'We hebben moed, wilskracht en vakbekwaamheid nodig'

In de rubriek *Geraakt* stellen we de vraag welke persoon, tekst of welk verhaal uit de Bijbel een lezer inspireert in het dagelijks leven. Het woord is deze keer aan Jan Schinkelshoek, tot voor kort voorzitter van de uitgevers van *Kerk in Den Haag*.

Het verhaal van Schinkelshoek rolt er als een bruisende waterniveau uit: 'Ik laat mij inspireren door een Bijbelse persoon die bijna niemand kent: de anonieme stadsschrijver uit Efeze, waarover geschreven wordt in Handelingen 19 vanaf vers 21. In een nieuwere vertaling wordt hij stadssecretaris genoemd. Het is het boeiende relaas van Paulus die bij zijn bezoek aan Efeze in de problemen komt.'

Snuisterijen

'Paulus heeft beweerd dat goden die door mensenhanden gemaakt zijn geen goden zijn. Dat is een uithaal naar de godin Artemis, aan wie in Efeze een grote tempel gewijd is. Er worden in de stad zilveren Artemistempeltjes en andere snuisterijen verkocht, waar de zilvermeden goed aan verdienen. Paulus' uitspraak schiet dan ook in het verkeerde keelgat bij Demetrius, de voorman van het gilde van de zilvermeden. Hij organiseert een grote demonstratie tegen de evangelist en spreekt de zilvermeden toe: "Jullie weten dat wij onze welvaart aan dit bedrijf te danken hebben. Die Paulus heeft met zijn bewering een groot aantal mensen tot

andere gedachten gebracht. Het gevaar dreigt dat onze zaken achteruitlopen en dat de grote tempel van Artemis alle belangstelling verliest. Onze godin zal van haar luister worden beroofd." De menigte wordt woedend en schreeuwt: "Groot is Artemis van Efeze!" Het geschreeuw houdt wel twee uur aan. De hele stad komt in beroering en wel zo, dat Paulus gewaarschuwd wordt zich niet onder het volk te begeven. Niet de gouverneur weet het volk

'Er zijn mensen nodig die de angel uit conflicten halen'

te kalmeren, niet de stadhouder, niet de plaatselijke pastor, maar een anonieme stadsschrijver. Hij brengt het volk tot bedaren met kalme, nuchtere zakelijkheid: "Als je een aanklacht tegen Paulus hebt kun je naar de rechtszittingen, en andere wensen kunnen op wettige wijze worden geregeld in de volksvergadering." Vervolgens maakt hij, kalmjes en gedecideerd, een einde aan de bijeenkomst. Deze stadsschrijver is geen haantje, geen ijdelruit, maar

COLLAGE: JOLLY VAN DER VELDEN

hij doet nuchter wat er gedaan moet worden.'

Aantrekkelijk

'Ik heb me aan die stadssecretaris gespiegeld; hij is een belangrijke inspiratie voor me geweest in mijn werk in bestuur en politiek. Misschien is hij juist aantrekkelijk omdat zijn naam nergens staat geschreven. Ook in deze tijd hebben we mensen nodig die de angel

uit grote en kleine conflicten kunnen halen. Daar hoef je geen BN'er of politicus voor te zijn. Als de golven in de samenleving hoog zijn, als haat en nijd en onvrede de toon zetten, als er verwildering optreedt, dan komt het aan op mensen, op een overheid die pais en vree bewaakt en de zaak leefbaar houdt.

Er zijn ook nu wel meer mensen dan we misschien geneigd zijn te denken die de kwaliteiten van de

stadsschrijver of stadssecretaris hebben. Mensen die in alle rust hun werk doen in wijken en kerken. Ze vallen niet op, staan niet op de voorgrond. Het verhaal biedt mij hoop: het is mogelijk om met een beetje moed, wilskracht, vakbekwaamheid en verantwoordelijkheidsbesef zaken te keren die uit de hand dreigen te lopen. Ook in deze tijd.'

GREET KAPPERS

FOTO: ENGIN AKVURT VIA PIXABAY

Film: The swimmers

De zussen Yusra en Sarah Mardini ontvluchtten in 2015 hun geboorteland Syrië. Via Libanon reisden ze naar Turkije, waar ze met een rubberboot overstaken naar Griekenland. Toen midden op de Egeïsche Zee de motor van de overvolle rubberboot uitviel, reddden de zussen, samen met twee anderen, de levens van de opvarenden.

MA. 19. 19.30 U. (START FILMVOORSTELLING), INLOOP VANAF 19 U. BOSBESKAPEL, BOSBESSTRAAT 5. OPGAVE VIA 070-3258563 OF JENNEKE.REITSMA@KPNMAIL.COM

COLUMN DAGSLUITING

EIGENLIJK GELOOF IK NIETS, EN TWIJFEL IK AAN ALLES, ZELFS AAN U. MAAR SOMS, WANNEER IK DENK DAT GIJ WAARACHTIG LEEFT, DAN DENK IK, DAT GIJ LIEFDE ZIJT, EN EENZAAM, EN DAT, IN ZELFDE WANHOOP, GIJ MIJ ZOEKT ZOALS IK U.

— GERARD REVE —

Waar hoor je nog een dagsluiting? Kerkelijke vergaderingen worden soms nog geopend met een stichtelijke noot. De sluiting van dit type bijeenkomst is vaak een rondvraag die weliswaar eeuwig duurt maar veelal slechts uit tijdelijke mededelingen bestaat. Ook in de media is dit genre nagenoeg uitgestorven. Christelijke omroepen waren er vroeger dol op. Opmerkelijk was dan ook de keuze van de nieuwe Kamervoorzitter om zijn eerste vergadering af te sluiten met het gedicht *Dagsluiting* van Gerard Reve. Het was die dag ook de honderdste geboortedag van de illustere literator. Het gekozen vers gaat over de eenzaamheid van twijfel en niet-weten. Reve dicht de wanhoop van het zoeken ook aan God toe. Zoals de mens op zoek is naar zijn geliefde God, zoekt ook God naar liefde. God zoekt zelfs zijn geliefde mens: in dit geval de dichter.

Gedichten declameren in de Tweede Kamer heeft voor mij iets potsierlijks. De nieuwe voorzitter wil er tot mijn schrik een gewoonte van maken. De suggestie dat je de lelijkheid van macht en het eigen gelijk met poëzie kunt camoufleren, vind ik kitscherig en onwaarachtig. Dit vrome gedicht kan ik ook niet goed rijmen met de religiestress van onze tijd. De Bijbel en de Koran zijn in 2014 toch al verdwenen uit de Tweede Kamer? En had ik de voorzitter voor zijn verkiezing niet iets over neutraliteit horen prevelen? Het zoekende geloof in *Dagsluiting* staat ook haaks op onze meningencultuur. De lyrische taal sluit niet lekker aan op de omgangsvormen in de Haagse politieke arena. Het succes van politici hangt tegenwoordig samen met snelle taal, gevatheid en grove oneliners. Tegelijkertijd deden de woorden van Reve bij mij hun werk. Ze weekten me los van de waan van de dag. De alledaagse wind van onrust en bezorgdheid ging liggen. Laat staan dat ik nog geïnteresseerd was in de keuzes van ons

FOTO UN-PERFECT VIA PIXABAY

parlement voor wie of wat dan ook. Dankzij *Dagsluiting* van Reve was alles mij even om het even. Andere vragen drongen zich aan me op: wat als God ons niet zoekt? Zijn we ons bestaan dan nog wel zeker?

Een herinnering uit mijn jeugd dreef naar boven. Als kind liep mijn broer ooit weg van huis. De aanleiding weet ik niet meer. Er waren nog geen iPhones. Als je weg was, was je weg. Toen mijn vader ongerust werd en aan mijn moeder vroeg: 'Moeten we niet gaan zoeken?' antwoordde mijn moeder: 'Maak je geen zorgen. Rond zes uur krijgt hij honger en komt hij wel naar huis.' En zo ging het ook. Mijn broer kwam weer thuis. Hij heeft het er nog wel eens over: 'Ze gingen me niet eens zoeken.'

Wie de dag afrondt met een gedicht over zoeken, legt eigenlijk een ander verlangen bloot: dat van het gevonden worden. Meer nog dan het zoeken is het elkaar weer vinden de opdracht van onze tijd. De dag hoeft van mij niet te starten, laat staan gesloten te worden met vrome woorden. Als we elkaar maar vinden.

TOM MIKKERS

Wetenschap als nieuwe religie

Volgens Ronald Meester, hoogleraar waarschijnlijkheidsberekening aan de VU, lijkt het alsof wetenschap een (semi)religieuze status heeft gekregen. Hij ziet het als een verarming wanneer we onze levens alleen daardoor laten sturen. Wezenlijke vragen lijken dan niet meer aan bod te komen, zoals de vraag hoe we zinvol kunnen leven. Volgens Meester kampen we daardoor met een zingevingvacuüm. Hij gaat hierover met de toehoorders in gesprek.

MA. 26. 19.30-21.15 U. DEZINNEN, CHRISTUS TRIUMFATORKERK, JULIANA VAN STOLBERGLAAN 154. OPGAVE T/M 23-2 VIA DEZINNEN.NL OF PER MAIL: INFO@DEZINNEN.NL. TOEGANG € 8.

Liturgische vormen voor kleine groepen

‘Nieuwe rituelen bestaan niet’

Veel kerkelijke gemeenschappen worden kleiner. Daardoor kan de behoefte ontstaan aan vormen van vieren die daar beter bij aansluiten. We gaan te rade bij theoloog Marian Geurtsen, die oude rituelen onder het stof vandaan haalt.

‘Schatgraver in de traditie’, noemt theoloog Marian Geurtsen zich. Ze is van huis uit katholiek en raakte al vroeg in haar theologiestudie gefascineerd door rituelen, door wat mensen beleven in vormen en handelingen die hun geloof verdiepen. Geurtsen: ‘Ik ben vooral op zoek naar rituelen in de marge, waar mensen zelf, en niet per se in de kerk, vormgeven aan hun eigen geloof en gebedsleven. Of waar mensen in kleine groepen bij elkaar komen en een beroep doen op oude rituelen.’

Christoffel

Een interessante vraag voor Geurtsen heeft te maken met de veranderende positie van de kerk in de samenleving. Ze stelt: ‘Hoe ga je om met de rijkdom van de traditie terwijl de belangstelling terugloopt voor het standaardaanbod van de kerk? Op welke manieren kun je vanuit dat rituele aanbod vormen aanbieden die aansluiten bij de vragen van mensen van vandaag?’

‘Wat bied je aan vanuit de rijkdom van de traditie?’

Vanuit deze gedachte ontwikkelde ze zogenoemde kracht dagen, zoals de Christoffel draagkracht-dag, bedoeld voor mensen die overbelast zijn of herstellen van een burn-out. Uitgangspunt is het verhaal van de heilige Christoffel, die met het kindje Jezus op zijn schouder bijna verdrinkt omdat het kind de last van de wereld draagt. De dag eindigt met een zegen, zodat deelnemers zich gesteund weten in de weg die ze daarna weer gaan. Geurtsen: ‘Er zijn veel vormen van begeleiding rondom burn-out, maar deze vorm nodigt uit om ook op het gebied van zingeving en geloof naar je eigen levensverhaal te kijken.’

Nieuw jasje

Schatgraven in de traditie en het ontwikkelen van nieuwe vormen; hoe verhouden die twee zich tot

elkaar? Geurtsen: ‘Nieuwe rituelen bestaan niet, zeg ik altijd. Het gaat over het opnieuw gebruiken van oude rituelen in een andere context, in een nieuw jasje. Zo konden mensen vroeger bij individuele nood of pijn niet altijd een arts raadplegen, maar was er wel altijd de kerk. Er was bijvoorbeeld een ritueel voor mensen die leden aan hoofdpijnen, waarbij ze een kroon op het hoofd gezet kregen en daarmee zeven keer rond de kerk liepen. Aan die kroon werd een bepaalde magische kracht toegedicht. Nu ben ik niet van de magie, maar ik geloof wel dat het ritueel van kronen iets met mensen doet.’

‘Sla de Bijbel open, lees samen teksten’

Ik heb dat ritueel herontwikkeld om mensen bij Maria te brengen, als koningin van de wereld. Het is dan niet iets magisch, maar wel een rituele vorm waarmee ik hoop dat mensen zich gesteund voelen.

Ook voor kleine geloofsgemeenschappen heeft de traditie passende vormen, zoals het noveengebed. Geurtsen: ‘Noveen staat voor negen, en verwijst naar de negen dagen tussen Hemelvaart en Pinksteren, de periode waarin Jezus’ leerlingen verweesd waren en ze het zonder leider moesten doen. Het noveengebed is daarmee eigenlijk ook de oorsprong van het bidden van gelovigen zelf. Je bidt met een kleine groep negen dagen of negen weken achter elkaar voor een bepaalde situatie, bijvoorbeeld voor vrede. Je kunt ook een noveenkaars steeds doorgeven aan een andere groep, zodat het noveengebed als het ware aanstekelijk werkt en er steeds meer mensen bij betrokken raken.’

Loslaten

Geurtsen onderstreept het belang om als gelovigen samen te blijven komen. ‘Soms helpt het om gedachten aan wat er ooit geweest is helemaal los te laten’, stelt ze. ‘Misschien is je kerk gesloten,

FOTO SHANE ROUNCE VIA UNSPLASH

maar wil je nog wel met het kleine groepje dat over is bij elkaar blijven komen. Sla de Bijbel open, lees samen de teksten. Spreek met elkaar in plaats dat één persoon een preek houdt. Steek

daarna met elkaar kaarsen aan voor de intenties die je ziet en die er leven in de wereld. Deel met elkaar, eet met elkaar. Dan zit je heel dicht bij het vroegchristelijke begin: zij kwamen bij elkaar in

een huis en braken samen het brood en lazen de Schrift. Heel veel meer is eigenlijk niet nodig.’

IRNA VAN DER WEKKE

Marian Geurtsen: ‘Soms helpt het om gedachten aan wat er ooit geweest is helemaal los te laten.’

Kerk in Laak

Een Haags voorbeeld van een kleine geloofsgemeenschap is Kerk in Laak. Het is geen zelfstandige kerkelijke gemeente met ouderlingen en diakenen, maar valt direct onder de Algemene Kerkenraad van de Protestantse Gemeente Den Haag. Maandelijks is er een zondagse kringviering en iedere woensdagavond is er een avondgebed. Martine Scheurkogel is al vanaf het begin – rond 1990 – bij de kringvieringen betrokken. ‘Daarbij is geen predikant nodig’, vertelt ze. ‘We zijn meestal met zo’n tien à twintig mensen. Iedere keer bereiden twee mensen het voor: de een zorgt voor een verhaal en de ander heeft de rol van ceremoniemeester. We sprokkelen van alles bij elkaar en houden het heel laagdrempelig. Een vast onderdeel is het kinderverhaal, want er

komen ook regelmatig gezinnen. Maar ook als er geen kinderen zijn is het kinderverhaal een verplicht onderdeel, vanwege de behapbare taal.’

Ook het wekelijkse avondgebed is eenvoudig van opzet met per keer tussen de twee en zes bezoekers, vertelt Theo Hetteema. De viering kost geen voorbereiding. Er wordt gezamenlijk een psalm gelezen en na een moment van stilte worden dankbaarheidslichtjes aangestoken. Daarna zijn er voorbeden en wordt het Onze Vader gebeden. Als afsluiting zingen de deelnemers zonder begeleiding een vast lied. Martine Scheurkogel: ‘Langslopende buurtbewoners vragen weleens om voorbede, in de trant van: ik ben zelf niet gelovig hoor, maar willen jullie voor mijn zieke buurvrouw bidden?’

GASTCOLUMN

EEN MENSLIEVENDE ONTMOETING

Mijn lief en ik dronken dagelijks de vijfborrel om het einde van de dag te vieren. We vierden de tweede kans die het leven ons geschonken had met een gevoel van geluk en dankbaarheid. Tweede kans, want onze eerste partners hadden wij beiden door een ongeneeslijke ziekte verloren.

Hoe onwerkelijk was het nu, met maar één glas op tafel, dat ik mijn lief nu ook nooit meer zou kunnen zien en aanraken. Ik besloot naar het strand te lopen om daar de zonsondergang te zien. Dat hebben wij zo vaak samen, met de armen om elkaars middel, mogen beleven. Om een onbelemmerd zicht op de zee te krijgen, liep ik de Noordpier op. Die krult aan het einde een beetje omhoog, waardoor je een nog beter zicht op de zee krijgt. Een oudere heer stond daar te vissen. Er stond een bolder waarop je kon zitten, maar die beschouwde ik als gereserveerd voor de meneer, die uiteindelijk eerder dan ik op deze plek was aangekomen. Maar hij gebaarde mij dat ik rustig op die bolder kon plaatsnemen. Hij vroeg of het wel goed met me ging of dat mijn tranen misschien door de straffe wind veroorzaakt waren. Ik kon een heftige reactie niet onderdrukken, barstte in snikken uit en vertelde hem dat mijn vrouw was overleden en afgelopen vrijdag was begraven. Hij knikte begripvol en legde zijn hand

FOTO GERARD STOLP VIA FLICKR

op mijn schouder. 'Heb je kinderen?', vroeg hij. 'Ga daar dan zoveel mogelijk heen om jullie verdriet samen te delen. Het zal je troost geven. Of bid naar jouw God, ook al moet je huilen.'

Ik zei hem dat ik wel probeerde te leven naar de christelijke normen en waarden, maar dat ik sinds mijn volwassenheid geen belijdend christen meer was. Omdat hij zo specifiek zei dat ik naar mijn God zou moeten bidden, vroeg ik hem naar wie hij dan zou bidden. Hij antwoordde: 'Ik ben moslim, maar ook niet meer zo strikt belijdend. Maar wij hebben dezelfde God, onze geloven hebben dezelfde bron.'

Ik vond het prachtig hoe hij dit verwoordde. Ik heb jaren in het Midden-Oosten gewerkt, moskeeën bezocht en begrip en respect voor de islam ontwikkeld. En nu was er een moslim die mij heel oprecht troostte in mijn verdriet. Ik dacht: was het in de hele wereld maar zo, dat mensen van welke religie dan ook zo openlijk en ongevraagd een ander ondersteunen. Wij feliciteerden elkaar dat wij in Nederland wonen en elkaars buuren zijn, zonder haat of spanningen. Het vervulde me met blijdschap. Toen wij afscheid namen en elkaar bedankten voor dit gevoelige samenzijn, wist ik niet meer of mijn tranen, die nog steeds vloeden, van verdriet of van blijdschap waren.

LEO BINK

IN-DRUK

LIEDJE IN HET DONKER

'Een wijs man plast niet tegen de wind in.' Deze spreuk liet architect Kees Spanjers op een Amsterdamse gevel zetten. Toen ik tussen 1992 en 1996 werkte aan mijn scriptie *Kerk in de stad*, vond ik het een passende waarschuwing voor predikanten en kerkenraden die krampachtig proberen dijken op te werpen tegen de storm van de ontkerkelijking.

In *Buitenhof* was schrijver Arnon Grunberg te gast, wiens orthodox-joodse zuster op de Westbank in Israël – of moet je zeggen 'buiten' – woont. Zijn verwachtingen voor het komende jaar waren niet zo positief, of het nu over Israël en de Gazanen ging of over de wereldsituatie. 'Er is niet veel aanleiding het gesprek positief te beëindigen', zei interviewer Twan Huys. 'Ach', zei Grunberg, 'ik ben een gematigd fatalist.' Ik vond dat wel een vondst.

Op de eerste zondag in het nieuwe jaar mocht ik voorgaan in de Scheveningse Noorderkerk. Een dappere gideonsbende die zichzelf zeven jaar heeft gegeven om helder te krijgen of en hoe de gemeente in die stadswijk toekomst heeft. In het

gebed om ontferming noemde ik de schroeiplekken op aarde waar mensenlevens verspild worden. Een zee van onmenselijkheid die je de adem doet benemen. De bidders een slinkende minderheid in de gure kou van de secularisatie. En toch... na het roepen van 'Heer, ontferm U!' zong de gemeente Psalm 107: 'Gods goedheid houdt ons staande.' Jan Korenhof begeleidde ons zo, dat we óók nog geloofden wat we zongen. Zonder al die Haagse gideonsbenden – en elders waar aangevochten geloof is –, zonder het lof- en klaaglied zou ik subiet een fatalist worden. In het voorbedeboek had iemand voorbede gevraagd voor de meisjes en jonge vrouwen die zichzelf beschadigen en het leven niet aankunnen. Het bleek een onderwerp te zijn dat ik de week erop in het nieuws hoorde terugkeren.

Er is fatalisme om ons heen, onproductieve boosheid over politiek die negeert dat het aantal voedselbanken toeneemt en dat mensen in arme wijken gemiddeld zes jaar korter leven. Het lijkt ook wel dat er steeds minder mensen zijn die zich even in een ander mens – vluchteling, lhbt+

of gekleurd – kunnen verplaatsen. Maar op de eerste zondag in 2024 grepen organisten in de toetsen, zongen geslonken geloofsgemeenschappen tegen de klippen op en werd een bloemengroet bezorgd bij een terminaal ziek gemeentelid. Dat is niet tegen de wind in plassen, maar gewoon doen wat gedaan moet worden.

'We leven in de laatste dagen', klinkt het bij profeten en apostelen. Hen dat simpelweg nazeggen en emigreren naar veiliger streken (is daar geen 'opwarming', geen nieuws van natuurrampen en oorlogen?) is de kop in het zand steken. Iemand zei eens over de kerk: 'De situatie is hopeloos, maar niet ernstig'. Het is die 'gein' (van het Hebreeuwse 'genade'), die ons in staat stelt in de duisternis het licht te begroeten. *Gematigde* fatalisten te zijn, wat ook winst is in de gepolariseerde discussies. Ds. Aarnoud van der Deijl schreef een boek over 'de toekomst van de kerk, essay vol rouw en hoop'. Geen vrome vluchtheuvels bij hem. Met Huub Oosterhuis noemt hij geloven 'liedje dat ik niet laten kan'.

ROB VAN ESSEN

FOTO BRUNO VIA PIXABAY

Leven naar Pasen

Wat heeft deze vastentijd ons in de chaotische moderne samenleving te zeggen en te bieden? Je onderzoekt het op deze avond van DEZINNEN met enkele korte teksten, het uitwisselen van tips en ervaringen en tot slot het samen 'de stilte zoeken in de stad'. Bij aanvang soep en na afloop koffie/thee. Begeleiding: Theo Wierema.

MA. 19. 19-20.30 U. DEZINNEN, CHRISTUS TRIUMFATORKERK, JULIANA VAN STOLBERGLAAN 154. OPGAVE T/M 9-2 VIA DEZINNEN.NL OF PER MAIL: INFO@DEZINNEN.NL. TOEGANG: VRIJE GIFT VOOR GOED DOEL.

FOTO: ELSEMARGRIET VIA PIXABAY

Namiddag van het christendom

Bespreking van het boek *De namiddag van het christendom* van Tomás Hálik onder leiding van David Renkema en Theo Wierema. Na een inleiding over het boek gaan de aanwezigen hierover in gesprek.

VRIJ. 23. 13.30-15 U. DEZINNEN, CHRISTUS TRIUMFATORKERK, JULIANA VAN STOLBERGLAAN 154. OPGAVE T/M 20-2 VIA DEZINNEN.NL OF INFO@DEZINNEN.NL. DEELNAME € 3.

FOTO: ELGZI VIA PIXABAY

Langs kerken in Den Haag

Een warm bad en geen twijfel

Kerk in Den Haag maakt in 2024 een rondgang langs verschillende internationale en migrantenkerken in de stad. Voor dit nummer bezoekt Jolly van der Velden een dienst van de Redeemer International Church.

De Redeemer International Church is een internationale, niet-confessionele geloofsgemeenschap die iedere zondagochtend bij elkaar komt in de Nieuwe Kerk aan het Spui. Het is hun missie 'om God te verheerlijken door het evangelie (goed nieuws) van Jezus na te leven en te delen'. De diensten zijn Engelstalig en de gemeenschap telt ongeveer 350 leden.

'Iedereen leeft mee, er wordt geknikt en geapplaudiseerd'

Als ik het terrein oloop, verwelkomen twee mensen mij vriendelijk. Bij de kerkdeur idem dito. In de kerkzaal zit ik nog niet, of er is al iemand die mij aanspreekt. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat ik wordt gezien. Terwijl ik een plek zoek, speelt de vijfkoppige band al. De twee zangeressen zingen teksten vol hoop en vertrouwen. *There is nothing to fear, for I am safe with you. Er is niets te vrezen, want ik ben veilig bij U.*

Als ik zit, vertelt mijn buurvrouw dat ze zich zo thuis voelt bij deze kerk omdat er veel verschillende geloofsbelevingen zijn: 'Van pinksterachtig, evangelisch tot charismatisch en meer traditioneel. Het is hier allemaal goed.' Ook vindt ze het internationale karakter aantrekkelijk. Een thema dat deze ochtend meermalen aan bod komt, is de terugkeer

van Jezus op aarde. De band zingt: *We are expecting Jesus, we are full of hope: Wij verwachten Jezus, we zijn vol van hoop.* De blijdschap spat er zo ongeveer van af. Mensen zingen mee met de geprojecteerde tekst. Handen reiken in aanbidding – *in worship* – naar boven.

Reddingsverhalen

Er wordt hier deze ochtend nogal wat beloofd: een God die je beschermt en die er altijd voor je is. Altijd! Ik hoor geen enkele twijfel. Als mensen worden uitgenodigd iets te delen met de

gemeente, zijn dat zonder uitzondering reddingsverhalen. Een jonge vrouw vertelt over een voor haar moeilijke tijd. Ze werd geweldig opgevangen door gemeenteleden en is God dankbaar. Het publiek leeft mee, er wordt geknikt en geapplaudiseerd: we horen je, we zien je. Er lijkt een grote bereidheid elkaar te helpen. Niet voor niets zegt iemand later: 'Dit voelt als mijn familie.' Onwillekeurig komt bij mij de gedachte op dat je alles wat hier wordt verkondigd misschien wel – voor een deel – voor lief neemt, als

je er zoveel warmte voor terugkrijgt. Een van de bezoekers zegt na afloop best wat intensiever contact te willen met andere, meer reguliere kerken. 'Maar soms past het niet, of botst het zelfs. Wij richten ons vooral op andere internationale kerken', vertelt hij. Deze gemeenschap heeft een actieve missionaire opdracht. In de elf jaar van hun bestaan zijn er zes andere Redeemer-kerken in het land gesticht. 'Een kerk planten', heet dat in jargon. Na de dienst napratend hoor ik een gemeentelid de wens

uitspreken dat alle kerken die gesloten zijn weer opengaan. Ook evangeliseren gemeenteleden tweemaal per week op straat. Een van hen zegt: 'Er is in de stad honger naar God en daar willen wij plek voor maken. We zijn in een groeiend proces om er echt te zijn voor de mensen in de stad, ook voor hen die doorgaans minder zichtbaar zijn of die in armoede leven.'

JOLLY VAN DER VELDEN

Voorgenomen verkoop van het Multicultureel Ontmoetingscentrum

'Doodzonde, want het MOC is ook een gemeenschap'

Het Multicultureel Ontmoetingscentrum is sinds de oprichting vijftien jaar geleden een thuis voor veel mensen in de Schilderswijk. Het grote gebouw, eigendom van het bisdom Rotterdam, is toe aan een kostbare renovatie. Te kostbaar, want het gebouw is door het bisdom om bouwtechnische en financiële redenen te koop gezet.

Rudolph Ensing, voorzitter van het bestuur van de Dr. Ariënsstichting, de stichting die verantwoordelijk is voor het MOC, vertelt: 'Wij respecteren en begrijpen het besluit van het bisdom, maar betreuren tegelijkertijd dat aan ruim vijftien jaar MOC in de huidige vorm een einde gaat komen. We hebben aangegeven dat we ongeveer een jaar nodig denken te hebben om alle activiteiten bij andere organisaties onder te brengen.' Samen met de facilitair manager van het MOC, Ruud Wiegant, is het bestuur hier direct mee aan de slag gegaan. Want er gebeurt veel in het MOC: van taallessen tot een naaiatelier, van yoga en beweging voor vrouwen tot

vrageuurtjes en inloop voor ouderen. Een vrijwilligster vertelt dat ze er een dagdeel per week voor de voedselbank werkzaam is. Het MOC is voor de vrijwilligers en bezoekers veel meer dan een plek voor activiteiten: 'Het is ook een gemeenschap waar iedereen elkaar helpt. Dat raken we kwijt en dat doet pijn. Bezoekers en vrijwilligers bouwen er ook vriendschappen op. Ook voor klanten van de voedselbank is het meer dan een plek waar je je voedsel haalt. Ja, het is doodzonde!' De voedselbank heeft al eerder te kennen gegeven te verhuizen van het MOC naar de voedselbankwinkel. Ensing: 'Ook andere huurders zullen al eerder op zoek gaan naar vervangende ruimte.'

Ruud Wiegant: 'Helaas gaat geld nu weer voor op mensen, hoe begrijpelijk dat misschien ook is. Maar het zou eigenlijk andersom moeten zijn. Iedereen wil dat het MOC blijft bestaan, maar wie kan of wil daarvoor de rekening betalen? Met het bestuur, dat open en transparant naar ons is geweest, denken we ook na over de vraag hoe we het

afscheid vorm kunnen geven, zowel voor vrijwilligers en bezoekers als voor andere mensen in de wijk. We willen dat samen op een zorgvuldige manier kunnen doen. Het gebouw is heel groot, dus we hebben ook heel veel op te ruimen. Er zijn volgens mij drie opties: het pand wordt verkocht en dan kan het heel snel gaan met de sluiting. Of

de koper wil het op een later tijdstip afbreken en dan mogen wij er nog even – zonder huur – blijven. Of er komt vooralsnog geen koper en ook dan kunnen we nog blijven zitten. Het valt niet te voorspellen wanneer het gebouw leeg opgeleverd moet worden.'

Een woordvoerder van het bisdom laat desgevraagd weten dat het bisdom meer tijd nodig heeft om uitgebreider te reageren op onze vragen. Wel geven zij in een korte reactie te kennen dat er in goed overleg met betrokkenen over de termijn is gesproken waarbinnen een en ander geëffectueerd zal worden.

Laagdrempelige ontmoetingsplekken

Maar er is nog hoop. Douwe Wielenga, voorzitter van het Stagehuis, heeft het initiatief genomen om samen met anderen een poging te doen het gebouw van het bisdom te kopen. Er zijn zo'n acht à

negen organisaties bij betrokken die activiteiten rond het Teniersplantsoen organiseren. Wielenga: 'We hebben begrip voor de redenen waarom het bisdom het gebouw moet verkopen. Tegelijkertijd is er wel een gebrek aan laagdrempelige ontmoetingsplekken in de Schilderswijk. Daarom hebben wij gezamenlijk in een brief aan de bisschop geschreven dat wij met de andere organisaties samen een bod willen uitbrengen. Het bisdom reageerde met de mededeling dat wij ons kunnen melden bij de makelaar. We hebben ook contact gehad met de gemeente en ook die heeft het standpunt dat het MOC-gebouw een maatschappelijke functie moet behouden. Dat hebben we dan ook gemeld bij het bisdom. Ons plan moet zich nog wel verder uitkristalliseren. We kunnen er nog geen zinrijg woord over zeggen hoe dit gaat uitpakken; alles hangt af van de keuze die het bisdom zal maken bij de verkoop. Wij vinden het zelf in elk geval erg belangrijk dat er zoveel organisaties zijn die iets met het gebouw zouden willen.'

GREET KAPPERS

Rooms-Katholieke kerken

Parochie Maria Sterre der Zee. Info: rkdenhaag.nl
Centrum. Jacobus de Meerdere-kerk, Parkstr. 65a. Nederlands: zo. 9 u., 11 u.
Schilderswijk. Marthakerk, Hoefkade 623. Zo. 9.15, 13 u. Engels/Afrikaans
Haagse Hout. Paschaliskerk, Wassenaarseweg 53. Zo. 9.30 u.
Marlot. Onbevlekt Hart van Maria, Bloklandenplein 15. Za. 17 u. Zo. 17 u. Italiaans
Zeeheldenbuurt. Ignatiuskerk, Elandstr. 194. Zo. 11 u. 15 u. Op 4/2 14.30 u. kinderzegen. 3/2 16 u. Taizéviering
Regentesskwartier. Agneskerk, Beeklaan 188. za. 20 u. en zo. 9.30 u. 11.30 u. Spaans
Scheveningen. Antonius Abtkerk, Scheveningseweg 233. Za 3/2 19 u. Vormsel met bisschop van den Hende. Zo. 11 u.
Parochie De Vier Evangelisten Info: rkparochiedevierevangelisten.nl
Valkenbos. Titus Brandsmakerk, Kamperfoeliestr. 279. Vrij.10 u. Zo. 10.30 u. 11/2 eucharistie
Loosduinen. Kerk Maria van Eik & Duinen, Loosduinse Hoofdstr. 4. Di. 10 u. Zo. 11 u.
Waldeck/Kijkduin. Pastoor van Arskerk, Aaltje Noorderwierstr. 4. Do. 10 u. Za. 17 u. Zo. 10.30 u.
Leyenburg. Emmauskerk, Leyweg 930. Za. 13 u. Zo. 9.30 u. Wo. 10 u.

Kerken met vaste voorgangers

Anglican Church Ary van der Spuyweg 1. Zo. 11 u. Holy Communion, 17 u. Contemporary Worship. 4de zo. 17 u. Choral Evensong.
American Protestant Church Esther de Boer-van Rijcklaan 20. 10 u.
Oud-Katholieke Kerk Juffrouw Idastr 7. Zo. 10 u. eucharistieviering, 11/2 16 u. Vesper 14/2 19.30 u. Aswoensdag
Exoduskerk Beresteinlaan 263. Zo. 10 u.
Vredekerk Maartensdijkaan 126. Arabisch: za. 19 u. Nederlands: zo. 10.30 u.
Leger des Heils Ambachtsgaarde 198. Zo. 10.30 u. met muziekkorps.
Apostolisch Genootschap Loevesteinlaan 170. Zo. 10 u. met zang en muziek. apgen.nl . Geen vaste voorganger.
Zevendedagsadventisten Robijnhorst 197. Za. 10 u. bijbelstudie, 11 u. dienst.
Quakers Stadhouderslaan 8. Zo. 10.30 u. stille samenkomst.
Taizé Buurt- en kerkhuis Bethel, Thomas Schwenckestraat 30, ma. 19.30 u.

Soms wijzigen de tijden van de diensten. Check tevoren de website van de kerk van uw keuze.
* betekent: kijk op de website van de kerk

Kerken van de Protestantse Kerk Nederland (PKN)

Kerkgebouwen	Tijd	4 februari	11 februari	18 februari	25 februari
Lukaskerk Om en Bij 2.	10.15	ds Jannet van der Spek HA	ds Nienke van Dijk 14/2 ds Jannet van der Spek	ds Otto Kroesen	ds Erwin de Fouw
Duinzichtkerk V. Hogenhoucklaan 89	10.00	ds Erwin de Fouw	ds Ad van Nieuwpoort	ds Casper van Dongen	ds Frederik van Harten
Christus Triumfatorkerk Juliana v. Stolberglaan 154	10.00	ds Jaap van den Akker Werelddiaconaat	ds Casper van Dongen	ds Jaap van den Akker	ds David Schiethart
Pax Christikerk Vlamburg 2	11.00	ds Jaap van den Akker Maaik Harmen	ds Jasper Klapwijk	ds Hans van 't Hof	ds Jasper Klapwijk
Marcuskerk Jan Luykenlaan 90	10.00	ds Jantine Veenhof	ds Jantine Veenhof	11u dienst met Indones. kerk	ds Theo Hetteema
De Oase Van Meursstraat 1	10.00	ds Dennis Verboom	kringviering	ds Durkje Sikkema	ds Everdien Hagen
Bergkerk Daal & Bergselaan 50 A	10.00	ds Olivier Elseman	ds Rob van Essen 14/2 15u Familiekerk diaken Paul Kuhlmann, ds Jacob Korf	ds Nel van Dorp	drs Jan Greven
Maranathakerk 2e Sweelinckstr.156	10.30	ds Mark van der Laan S&T	ds Ad Alblas	ds Rob van Essen	ds Mark van der Laan
Noorderkerk Schuijstr. 9-11	10.00 11.30	ds Wim Pera ds Bert Karel Foppen	ds Henk van Laren ds Rik Zwalua	ds Anneke Mooi ds Bettelies Westerbeek	ds Rik Zwalua ds Rik Zwalua
Bosbeskapel Bosbesstr. 5	10.00	ds Sara Dondorp	ds Jacob Korf	ds Sara Dondorp	dr Nico den Bok
Abdijkerk WillemIII-str. 40	10.00	ds Theo Hetteema	ds C. van der Meij	ds Olivier Elseman	ds M. van Wijngaarden
Shalomkerk Vrederustlaan 96	10.00	ds A. Verweij	ds Martin van Wijngaarden	ds Nico Binnendijk	ds Nel van Dorp
Bethelkerk Scheveningen J. Kokstr.173	10.00	ds Gerco Lock	ds Frederik van Harten	ds Gerco Lock	ds Gerco Lock
Oude Kerk Keizerstr. 8	10.30	ds P. Visser	ds Barend Weegink	ds Ton Christ	ds Barend Weegink
Nieuwe Badkapel Nieuwe Parklaan 90	10.00	ds Charlotte van der Leest	ds Charlotte van der Leest cantatedienst	ds Erwin de Fouw	ds Leneke Marchand
Pr. Julianakerk Tesselsestr. 6	10.00	ds A. van den Berg	ds Bernhard van Vreeswijk evangelisatie	ds B. Weerd	ds G. Vreugdenhil
De Toevlucht Laan v. Hoornwijk 140	10.00	ds Attie Minnema	ds Attie Minnema	ds Attie Minnema	ds Rob van Essen
Bethlehemkerk Laan v. Meerdervoort 627	10.00 16.30	ds Thejon Bos ds Bert Karel Foppen	ds Bert Karel Foppen ds M. van Heijningen	ds Bert Karel Foppen prof G. van den Brink	ds Bert Karel Foppen HA ds Thejon Bos
Houtrustkerk Beeklaan 535	10.30	ds Karl van Klaveren	*	ds Karl van Klaveren	*
Kloosterkerk Lange Voorhout 2	10.00	ds Tom de Haan	ds Rienk Lanooy HA	ds Klaas Wigboldus	10.30 ds Jan Tom Schneider cantate
Ev. Lutherse Gem. Lutherse Burgwal 9	10.15	*	ds Erwin de Fouw HA	ds Jannet van der Spek	Lukaskerk
Église Wallonne Noordeinde 25	10.30	pasteur Dieuwetje Zantingh	Joop la Grouw	pasteur Richard Bennahmias	pasteur Tim Wiersum
Oude Kerk Herenstraat 77 Voorburg	10.00	ds Giel Schormans	ds Leneke Marchand 19u muzikale vesper	ds Adrie Sterrenburg	ds Giel Schormans
Koningkerk Br. Ingenhoeslaan 4 Voorburg	10.00	ds R. Stigter met doventolk	ds A. Brabander	ds R. Stigter	pastor J. Bakker

Diverse Rooms-Katholieke kerken	
Rijswijk. Bonifatiuskerk, van Vredenburgweg 69. Zo. 11 u. Kerk van Benedictus en Bernadette, Sir Winston Churchillaan 372. Zo. 9.30 u.	
De Zinnen, kapel Chr. Triumfatorkerk ma 18.15 u. avondgebed	
Lourdeskapel, Berkenbosch Blokstraat 9A, dagelijks open (9-18 u.). Za. 11 u. Rozenkransgebed	
Deutsch Badhuisweg 35a. Zo. 10.30 u.	Français Stoeplaan 4, Wassenaar. Zo. 11 u.

advertenties

Firma A. H. Kerkhof & Zn
Uitvaartzorg sinds 1892

Dienstverlening op maat door uitvoering van:

- levensbeschouwings- en geloofsgebruiken en individuele wensen

Uitvaartcentra naar uw keuze met ons advies, bijvoorbeeld:

- Ad Patres Frederik Hendrikslaan 7 's-Gravenhage (Statenkwartier)
- diverse andere uitvaartcentra in 's-Gravenhage en omstreken
- bij begraafplaats of crematorium

Thuisopbaring volgens uw wensen met de juiste zorg en middelen

Groot Hertoginnelaan 227
2517 ET 's-Gravenhage
firma@kerkhof-uitvaartzorg.nl **070 345 16 76**
www.kerkhof-uitvaartzorg.nl

Zorgvuldige aandacht en professionaliteit, al vier generaties een familietraditie

ENGELN & SPOOR
UITVAARTVERZORGING

VERZORGD, CORRECT, STIJLVOL

Engelen & Spoor Uitvaartzorg richt zich op het verzorgen van uitvaarten in Den Haag en omstreken. Wij hebben jarenlange ervaring in traditionele, religieuze en eigentijdse uitvaarten en staan garant voor een verzorgde, correcte en stijlvolle uitvoering van de uitvaart.

U KUNT ONS 24 UUR PER DAG, 7 DAGEN PER WEEK BEREIKEN: (070) 350 70 00
INFO@ENGELNENSPOOR.NL - WWW.ENGELNENSPOOR.NL

HET CLINGENDAELHUIS - BENOORDENHOUTSEWEG 279 - 2596 BJ DEN HAAG

Voor een waardevol afscheid met zorg en respect afgestemd op ieders persoonlijke wensen.

Uitvaartcentrum 't Veenhuys
Veenweg 14, Nootdorp

Uitvaartcentrum Leidschendam-Voorburg
Strandwal 1, Leidschendam

Uitvaartsuite Churchill (in de R.K. kerk)
Sir Winston Churchilllaan 372, Rijswijk

Uitvaartwinkel Haaglanden
Damlaan 64, Leidschendam

Toonzaal grafmonumenten
Nieuwstraat 16-B, Leidschendam

070-3202040 - www.vdhuz.nl - 015-3101643

Overige kerken

Kerkgebouwen	Tijd	4 februari	11 februari	18 februari	25 februari
Deutsche Ev. Gem. Bleijenburg 5	10.30	Pfr Thomas Vesterling	*	*	*
Doopsgezinde Gem. Paleisstr. 8	10.30	ds Marijn Vermet	ds Han Cuperus	ds Marijn Vermet	vierde zondag
Ev. Broedergem. Hernhutters Chasséstr. 1	10.00	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	11u zangdienst zr Christine Welschen
Haagse Dominicus Th. Swenckestr. 30	10.30	Oorlog en vrede ds Derk Stegeman	X	Geweld(d)adige vrede Henk Baars, Hans Opschoor	X
Indon. Ned. Chr. Kerk, Marcuskerk Jan Luijkenlaan 92	14.00	ds Stanley Tjahjadi	ds Deibby Janssens-Sahertian	11u ds Stanley Tjahjadi, ds Jantine Veenhof	ds Hendri Sendjaja
Ekklesia Brouwersgracht 2-k, in steeg door hek	11.00	X	Iemand moet het toch doen (Stef Bos)	X	Dierbare herinneringen (50 jaar Ekklesia)
Kruispuntgemeenschap Bloklandenplein 15	11.00	X	morgendienst br Rembrandt Zijderhoudt	X	eucharistie ds Jarek Kubacki
Remonstrantse kerk Laan v. Meerdervoort 955	10.30	ds Reinhold Philipp	ds Antje van der Hoek	ds Reinhold Philipp	ds Johan Goud
Geref. Kerk Vrijgemaakt Duinkerkerstr. 1	9.30	ds Arjan Wilschut	ds Jasper Klapwijk	*	*
Franciscuskerk N. Broeckhuijsenstr. 23	10.30	pastor Nabor Langstraat	ds Tomas van Driel pastor Nanda de Hoop	ds Mineke Kroes	pastor Nanda de Hoop

Symbolen X geen dienst * zie website van de kerk HA: Heilig Avondmaal S&T: Dienst van Schrift en Tafel

AGENDA FEBRUARI 2024

Voor een overzicht van alle activiteiten: zie kerkinderhaag.nl. Voor adressen van kerken zie pagina 6.

Reparatie-inloop

In de hal van de Christus Triumfator-kerk staat een team vrijwilligers klaar om samen met bezoekers hun kapotte huishoudelijke spullen, hout, kleding en textiel te repareren.

Za 10. 10-14 u. ■ Christus Triumfatorkerk

Moederlijke troost

Johannes Brahms behoort tot de meest misantropische figuren van de klassieke muziek. De moederlijke troost is bij hem echter nooit ver weg. We horen het in het overbekende wiegelied. Maar ook in de *Alt-Rhapsodie*, *Ein deutsches Requiem* en het Hoorntrio. Het komt allemaal aan bod in een muziekcursus onder leiding van Hans Jacobi. Deelname: € 5; leden/vrienden: vrijwillige bijdrage.

Za 10. 10.30-12.30 u. ■ Remonstrantse kerk

FOTO: STOCKSNAP VIA PIXABAY

De eerste volgelingen

De bijbellesgroep van DEZINNEN leest het boek *Handelingen*: verhalen over de eerste volgelingen van Jezus, over ruzies, over de onzekerheid, het zoeken naar wat deze groep anders maakt dan andere groepen. Opgave t/m 6-2 via dezinnen.nl of info@dezinnen.nl. Toegang € 3 per keer.

Vanaf ma. 12-2, 19.15-20.30 u. ■ DEZINNEN, Christus Triumfatorkerk

Kunst in de kerk

Dubbele expositie met abstract werk van Marja van Bijlevelt en Renata Bauer. Van Bijlevelt schildert op papier en hout en onderzoekt daarbij formaat, vorm en ordening in het vlak. Bauer maakt wandobjecten, waarbij strakke, industriële contouren ongemerkt overgaan in vloeiende organische lijnen. Opening: za 17. 17 u. ■ Remonstrantse kerk

VERSE THEOLOGIE

'We hoeven niet bij nul te beginnen'

FOTO: TAMAB6 VIA PIXABAY

De afgelopen decennia is Nederland in buitengewoon rap tempo gesecculariseerd. Dat heeft ons vaak bevrijd van een dikwijls onderdrukkend paternalisme. We hebben meer dan ooit de ruimte om te worden wie wij zelf willen zijn. Dat is een groot goed en iets om te koesteren. Maar vrijheid is geen doel op zich. Sterker, het begint bij vrijheid. In alle pogingen om ons te bevrijden is de vraag niet gesteld: vrij zijn, waartoe? Het liberale verhaal, dat ons een ongekende vrijheid heeft geschonken, is verworden tot een neoliberal verhaal. Een puur kapitalistisch verhaal waarin consumentisme de waarde van ons leven bepaalt: je bent wat je hebt. Er is een sterk maakbaarheidsgeloof aan verbonden. Je hebt alle vrijheid gekregen om succesvol te worden. En als dat niet lukt, dan heb je dat aan jezelf te danken. Dit neoliberale verhaal is verwoestend voor mens en natuur. Het is geen verhaal dat toekomst heeft, maar het zorgt voor een grote leegte.

Een nieuw verhaal

De afgelopen maanden voerden psychiater Esther van Fenema en ik – predikant – gesprekken met zeventien mensen over een nieuw verhaal dat ons met elkaar verbindt, voorbij de leegte. Wij hebben geen verhaal te bieden dat als een nieuw gedeeld verhaal kan gaan fungeren, maar wel hebben we een aantal bouwstenen waarop we het nieuwe verhaal kunnen baseren. Het is aan de samenleving en met name aan onze politici om daarin het voortouw te nemen. We hoeven niet bij nul te beginnen. Deze stenen zijn onze vier T's: traditie, transcendentie, toekomstperspectief en tempels.

De vier bouwstenen

Traditie: het verleden is een belangrijk ankerpunt, waarin kernwaarden besloten liggen die we graag zouden herijken voor gebruik in het hier-en-nu. Denk aan onze religieuze

tradities, het humanisme, de Verlichting en (positieve) verhalen uit ons verleden. In het verleden ligt een schat aan doorleefde kennis die we met elkaar weer mogen opgraven. **Transcendentie:** een mens kan niet leven zonder het besef onderdeel uit te maken van een groter geheel. Dat kun je op verschillende wijzen ervaren. Dat kan hoogverheven zijn, maar juist ook alledaags. Het transcendentie overstijgt, disciplineert en verenigt, en het staat in scherp contrast met het zelfgerichte.

Toekomstperspectief: onze toekomst is een ongewis ankerpunt. We delen onmiskenbaar hetzelfde doel, namelijk de aarde behouden voor onze kinderen, maar de weg daarnaartoe kent nog onvoldoende gemeenschappelijkheid. **Tempels:** er zijn ruimtes in het publieke domein nodig waar verhalen gedeeld worden en waar over waarden gesproken wordt, en vooral waar we elkaar ontmoeten en een hand op elkaars schouder kunnen leggen. Dit met mensen vanuit alle achtergronden, zodat we samen aan nieuwe verhalen kunnen bouwen.

Elkaar wakker kussen

Op deze bouwstenen kan het nieuwe verhaal gebouwd worden. We zijn elkaar de afgelopen decennia letterlijk uit het oog verloren, waardoor we niet meer zien dat we met elkaar verbonden zijn door tradities, tempels, transcendentie en het toekomstperspectief. Het gaat erom dat we onze verbeelding gebruiken en elkaar weer wakker kussen.

JOOST RÖSELAERS

ESTHER VAN FENEMA EN JOOST RÖSELAERS, *DE LEEGTE VOORBIJ: OP ZOEK NAAR EEN VERHAAL DAT ONS VERBINDT*. PROMETHEUS, 2023.

COLOFON

KERK IN DEN HAAG MAANDBLAD
WWW.KERKINDENHAAG.NL WEBSITE

FEBRUARI 2024,
jaargang 27, nr. 263
Deadline maart: 2 februari
Uitgave van de Protestantse Kerk Den Haag, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Den Haag, de Gereformeerde Kerk van 's-Gravenhage Oost en de Rooms-Katholieke parochies Maria Sterre der Zee en De Vier Evangelisten.

Contact: redactie@kerkinderhaag.nl.
Tel. 06 24 69 66 64 (Anne-Helene Borgts)
hoofdredactie@kerkinderhaag.nl
Tel. 06 4626 69 64 (Greet Kappers)
Parkstraat 32, 2514 JK Den Haag

Redactie: Greet Kappers (hoofdredacteur), Irna van der Wekke (tekstredactie), Anne-Helene Borgts (eindredacteur), Henk Baars, Ronald van Bochove, Henriëtte Boerma, Roelie Dröge, Rob van Essen, Hans Hemmes, Shari van den Hout, Rienk Lanooy, Tom Mikkers, Jolly van der Velden.

Vormgeving: Frank van Leeuwen
Webredacteur: Ronald van Bochove

Druk: Opmeer Drukkerij bv
Website: ISI Media, isimedia.nl

Advertenties:
kerkinderhaag.nl/adverteren
adverteren@kerkinderhaag.nl
06 24 69 66 64 (Anne-Helene Borgts)

Los postabonnement:
€ 30,- per kalenderjaar (10 nummers).
Opgave: info@kerkinderhaag.nl
Giften: IBAN NL35 INGB 0007 7749 10

Disclaimer:
Kerk in Den Haag heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Indien iemand desondanks meent rechten te kunnen doen gelden, dan kan hij of zij contact opnemen met de eindredacteur.

Snuffelmarkt

Op de snuffelmarkt van de Abdijkerk op 24 februari zijn alle boeken en puzzels 1 + 1 gratis en alle cd's en lp's 3 voor € 1. Verder zijn er onder andere curiosa, huisraad, elektronica, speelgoed, handwerken en kleding te koop. De hele dag is er koffie, thee en limonade en rond het middaguur soep en een broodje. Met uw aankopen steunt u de Abdijkerk.

Za. 24. 10-16 u. ABDIJKERK, WILLEM III STRAAT 40. INFO: BOEKENHOEK-LOOSDUINEN.NL/AGENDA

FOTO: 260LDI VIA PIXABAY

Kloosterordes

Van oudsher lieten monniken zich inspireren door meditatie en vormden zij kloostergemeenschappen. Vanuit de traditie van de woestijnmonniken in het Heilige Land verspreiden zij zich over Europa en de wereld. Aan de hand van beelden en muziek schildert Chris Fictoor, componist en kerkmusicus, de geschiedenis van de kloosterordes. Ook de actualiteit komt aan bod: hoe staat het er nu voor met het kloosterleven?

Za. 3. 15 u. HOUTRUSTKERK, BEEKLAAN 535. INFO: DS. KARL VAN KLAVEREN, 06-11041992. KOSTEN: € 8 INCL. HAPJES EN DRANKJES.

FOTO: ARTTOWER VIA PIXABAY

Ijspret en sneeuwbal

Schaatsen

Een ijsbeer, schaatsend op de sloot, vond bijna de verdrinkingsdood, omdat hij één groot gapend gat niet tijdig in de gaten had.

Een eend die 't zag gebeuren, sprak: "Ik riep nog zo, man: Wak! Wak! Wak!"

Skiën

Een vriend van mij stelt vaak de vraag of ik mij op de latten waag.

Daar blijf ik vriend'lijk voor bedanken, ik sta veel liever op de planken.

Sleeën

Een Haagse bobsleekampioen wou in de States graag zaken doen. Dat hij hun taal gebrekkig sprak, heeft snel geleid tot ongemak. Hij moest met de politie mee nadat hij zei: "Aai luf toe slee."

Sneeuwpop

Omdat een sneeuwpop niet van strooizout, van kachels, lentezon en dooi houdt, besloot een reisbureau die lieden een reis naar Lapland aan te bieden. Het reisbureau ging snel failliet, want lappen kunnen poppen niet.

Stefan Paas over heil en redding

In zijn nieuwe boek *Vrede op aarde: Over heil en redding in deze tijd* onderzoekt theoloog en hoogleraar Stefan Paas hoe de christelijke boodschap van heil en redding voor de samenleving van nu relevant is. Hoe kan dit verhaal zo verteld worden in een postchristelijke samenleving dat het mensen raakt? In februari is Paas twee keer in Den Haag om erover te vertellen.

DI. 6. 19.30 U. DEZINNEN EN CHRISTUS TRIUMFATORKERK, JULIANA VAN STOLBERGLAAN 154. OPGAVE T/M 2-2. DEELNAME: € 8.
ZA. 10. 15.30-17 U. NIEUWE BADKAPEL, NIEUWE PARKLAAN 90. AANMELDEN VIA INFO@NIEUWEBADKAPEL.NL

De begeleiding van Bach

Tijdgenoten van Johann Sebastian Bach beschreven zijn begeleidingsspel, de basso continuo, als volstemmig en uitgebreid. In zijn koraalcantate *Erhalt uns, Herr, bei deinem Wort* speelt de continuo een belangrijke rol. Klavecinist, dirigent en componist Jörn Boysen neemt de aanwezigheid mee in de omstandigheden van een cantate-uitvoering en de praktische gang van zaken in een Duitse lutherse kerk. De workshop begint met het luisteren naar een deel van de repetitie met koor, orkest en solisten onder leiding van Jos Vermunt.

ZA. 24. 16-18.30 U. KLOOSTERKERK, LANGE VOORHOUT 4 (INGANG KOSTERIJ). RESERVEREN VIA BACHENSEMBLES.NL/EDUCATIE. TOEGANG INCLUSIEF CONSUMPTIES € 12,50.

Gluren bij de burens

Op zondag 4 februari staan in heel Den Haag deuren wagenwijd open voor buurtgenoten en cultuurliefhebbers. Gastvrije burens verwelkomen je om te komen genieten van lokale amateurkunstenaars. Het programma zit vol verrassingen: jazztrio's, musicalsterren-in-de-dop, punkbands, balletdansers, grappenmakers, kleinkunstenaars en andere podiumbeesten.

ZO. 4. 12-17 U. IN HEEL DEN HAAG. PROGRAMMA: GLURENBIJDEBUREN.NL/PROGRAMMA/DEN-HAAG

Escher & Bach

Orgelwerken van Bach, uitgevoerd door Geerten van de Wetering, worden afgewisseld met theaterlijke bijdragen door acteur Aus Greidanus over het leven van Escher en zijn ervaringen met muziek, het orgel en Bach. Tijdens de muziek worden lichtkunstwerken vertoond die geïnspireerd zijn op het werk van Escher en die zijn gemaakt door de Haagse lichtkunstenaars David Schoch en Jeroen Alexander Meijer.

ZA. 10. 20.15 U. KLOOSTERKERK, LANGE VOORHOUT 2. KAARTEN À € 15 OF € 25 VIA PODIUM21.NL

Mozart en Bologne

Haagse conservatoriumstudenten spelen ouvertures van Mozart en van zijn veel minder bekende Parijse tijdgenoot, Joseph Bologne. Bologne werd in 1745 geboren op het eiland Guadeloupe als zoon van een tot slaaf gemaakte vrouw. Bolognes vader, een rijke plantage-eigenaar, introduceerde hem in de Franse society en zorgde ervoor dat hij de beste opleidingen kreeg. Bologne groeide uit tot een Parijse beroemdheid, componist, vioolvirtuoos en dirigent.

VRIJ. 16. 17 U. LUTHERSE KERK, LUTHERSE BURG WAL 9. KAARTEN À € 17,50 VIA MUSANTICA.NL

Had je geroepen?

In een wervelende muzikale vertelvoorstelling reflecteren Bijbelse personages zoals Elia, Sara en Saul op hun roeping. Wie riep er eigenlijk? Wat heeft het mij gebracht dat ik naar die stem heb geluisterd? Is dit nou waar ik voor bestemd was? Verhalenverteller Guido de Bruin en muziekgroep Ithaka brengen deze verhalen heel dichtbij.

DO. 8. 20 U., INLOOP VANAF 19.30 U. KERKGEBOUW DE TOEVLUCHT, LAAN VAN HOORNWIJCK 140, YPENBURG. VRIJWILLIGE BIJDRAGE.